

ВОЋЊАЦИ

Школа на укупној површини од више хектара поседује засаде јабуке, шљиве, крушке, леске, вишње, грожђа, кајсије, брескве и осталих воћних врста. Све те засаде подигли су и одржавају их ученици у склопу практичне наставе уз помоћ и надзор својих професора и наставника практичне наставе.

У школским воћњацима се ученици упућују у основе воћарске науке и технике и стичу практична знања потребна за рад и даље школовање у овој области.

Мора се нагласити да теоријска настава не би била од велике користи да се паралелно не изводе и практичне вежбе из одговарајућих наставних тема. Тако је од оснивања школе до данас, а тако ће бити и убудуће. Теоријска настава се изводи према одређеном плану и програму који су саставили стручњаци наше школе, јер програм мора бити прилагођен специфичностима брдско-планинских крајева као што је наш, уз посебан осврт на низак степен искоришћења његових потенцијала у воћарству и мере за побољшање. У школи постоји кабинет за воћарство где се налазе одређена очигледна средства која предавачи користе да би ученицима што боље и квалитетније презентовали наставни материјал.

Објекти на којима се изводе вежбе и практичан рад су разноврсни како по заступљености појединих воћарских култура тако и по површини и локацији. Већи део тих површина су подигли ученици у сарадњи са својим професорима и техничарима. Засади су подигнути на надморској висини од око 800 м, са нагибом терена од 30° што је неки „просек” за већину потенцијалних терена на којима се могу подизати засади у нашем крају.

Највећи засад у поседу школе налази се на Бубавици и то под *облачинском вишњом* на површини од 2 ха. Засад јабуке на парцели од 80 ари која се налази поред школе подигнут је 1997. године са сортама *ајдаред*, *златни делишес*, *грени смит* и остале. Од осталих засада треба поменути:

- Засад шљиве површине 70 ари са чачанским селекцијама: *чачанска лепотица*, *чачанска родна*, *чачанска рана*, као и *стенлеј*, *ваљевка* и др.
- Засад *облачинске вишње* поред школе површине 30 ари из 1999. године
- Засад лешника (*истарски дуги* и *истарски округли*) од 20 ари
- Засад јабуке од 60 ари из 2006. године, сорте *ајдаред*, *јонаголд* и *грени смит*.
- Засад винове лозе са 470 чокота на површини од 15 ари из 2004. године са стоним и винским сортама

Сви ови засади су дали одређене резултате о могућностима њиховог гајења. Као специфичност воћарске праксе у овом подручју, може се истаћи и то да је наша школа, прва у овом крају, увела гајење леске као воћарске културе која је до тада сматрана дивљом шумском културом. Школа је засадила површину на тзв. градонима као против-ерозионим теренима око 25 ха на Бубавици. Добијени резултати гајења су врло повољни што је утицало да се ова култура шири ван оквира школе.

У новије време у воћарству преовладава оријентација на подизању засада култивисане боровнице, рибизле и другог јагодастог воћа.

Расадничка производња

У оквиру воћарске производње у нашој школи постоји и грана расадничке производње воћног садног материјала. Расадничка производња је оријентисана на производњу воћног садног материјала као и на обучавање ученика у производњи вегетативних и генеративних подлога – калемљењу.

У школи се ученици обучавају за производњу ситног воћа (рибизле, малине, купине, леске). Један од разлога за то је чињеница да се задњих година наша индустрија за прераду све више интересује за производњу воћних сокова од ситног воћа. Ово ситно воће добро успева на нашим брдско-планинским подручјима уз интензивнију негу (обрада земље, прихрањивање, заштита од болести и штеточина, наводњавање). Произведени материјал користимо за садњу на слободним површинама у власништву школе. Такође производимо и саднице *облачинске вишње* и *леске*. За сада производимо само количине за наше потребе, а у случају потребе можемо да повећамо производњу.

Један део расадника је матичњак вегетативних подлога јабуке. Почетни материјал је набављен у Институту за унапређење воћарства у Чачку. Ове подлоге се сваке године размножавају у циљу обуке ученика у производњи садних подлога и калемљењу. Углавном, расадничка производња је мањих размера и оријентисана је на обуку ученика и стицање основних знања из производње воћног садног материјала, односно омогућују им да изводе практичне радове из воћарства и тиме повезују знања стечена на часу са практичном обуком.

Предраг Ђорђевић, дипл. инж.